Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

7.10.2022

Neuvotteleva virkamies Johanna Kallio, Luonnonvaraosasto

Eduskunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta 11.10.2022

**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASIANTUNTIJALAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TERVEYDENSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2020/2184, jäljempänä juomavesidirektiivi, kansallinen toimeenpano toisi muutoksia neljään eri lakiin. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavan terveydensuojelulakia, vesihuoltolakia, ympäristönsuojelulakia ja markkinavalvontalakia.

Vesihuoltolain muutos

Vesihuoltolain (119/2001) muutoksella säädettäisiin aiempaa tarkemmin vesihuoltolaitosten velvoitteesta tarkkailla raakaveden laatua. Vesihuoltolaitoksen olisi valittava raakavedestä tarkkailtavat muuttujat riskiperusteisesti terveydensuojelulaissa tarkoitetun vedentuotantoketjun riskienhallinnan perusteella. Vesihuoltolain 15 §:ään sisältyvää selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudesta ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että vesihuoltolaitos olisi jatkossa velvollinen toimittamaan riskiperusteisesti suorittamansa raakavesitarkkailun tulokset, sekä näihin liittyvien vedenottopisteiden ja tarkkailun havaintopaikkojen sijaintitiedot viranomaiskäyttöön ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Vesihuoltolaitos olisi velvollinen ilmoittamaan kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiselle sekä ELY-keskukselle raakavedessä havaitsemistaan epätavallisista muutoksista.

Vesihuoltolain 16 §:ään ehdotetaan lisättäväksi laitokselle velvoite lähettää vähintään kerran vuodessa asiakkaalleen direktiivin edellyttämät laatu-, kulutus- ja hintatiedot. Tietoja voisi toimittaa esimerkiksi laskun yhteydessä tai muutoin helposti saatavissa olevassa muodossa, ja tietojen toimittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella. Koska direktiivi edellyttää näiden tietojen toimittamisen veden loppukäyttäjälle, vesihuoltolaissa asetettaisiin laitoksen asiakkaalle velvollisuus välittää laitoksen toimittamat tiedot eteenpäin veden loppukäyttäjälle. Loppukäyttäjiä ovat esimerkiksi asunto-osakeyhtiön osakkeenomistajat, asumisoikeusasunnon haltijat tai asunnon vuokralaiset.

Vesihuoltolaissa säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen, ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen eräistä tehtävistä juomavesidirektiivin toimeenpanossa. ELY-keskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen osallistuisivat tarvittaessa toimialoillaan vesihuoltolaitoksen suorittamaan vedentuotantoketjun riskienhallintaa varten tarvittavien ympäristötietojen kokoamiseen sekä riskienhallinnan toimenpiteiden tunnistamiseen. Suomen ympäristökeskus vastaisi juomavesidirektiivin edellyttämien tietokokonaisuuksien koonnista omalla toimialallaan ja verkossa tapahtuvaan vedenkäyttäjille kohdistettuun tiedottamiseen liittyvien tietopalvelujen teknisestä toteuttamisesta.

Juomavesidirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät muutokset olisi ulotettava myös niihin direktiivin soveltamisalaan kuuluviin talousvettä toimittaviin laitoksiin, jotka eivät ole vesihuoltolaissa tarkoitettuja vesihuoltolaitoksia. Tästä syystä tarvittavien vesihuoltolain pykälien soveltamista ehdotetaan laajennettavaksi niin, että ne koskisivat vesihuoltolaitosten lisäksi myös näitä toimijoita.

Vesihuoltolain muutoksen vaikutuksista

Vesihuoltolain muutos vahvistaa talousveden valmistukseen käytettävän raakaveden riskinarviointiin käytettävää asiantuntijaosaamista ja siten parantaa vesihuollon huoltovarmuutta. Raakaveden laadusta saatavaa tietoa saadaan laajemmin hyödynnettäväksi, sillä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään koottavaa tietoa voidaan käyttää myös muussa viranomaistyössä.

Vesihuoltolaitosten asiakkaat ja kuluttajat saavat tietopaketin mm. käyttämänsä talousveden laadusta ja veden kulutuksen muutoksesta. Tällä parannetaan paitsi vesihuollon läpinäkyvyyttä, myös tietoisuutta juomaveden laadusta. Esityksen mukaan veden laatutietoa olisi saatavilla myös verkkosivuilla vesi.fi-palvelussa.

Muut lait

Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut hallituksen esityksen laadintaan myös terveydensuojelulain, ympäristönsuojelulain ja markkinavalvontalain muuttamisen osalta. Näihin lakiehdotuksiin ei ole huomautettavaa.